

Soğan Yetiřtiriciliđi Çiftçi Brořürü(Gùlay BEŐİRLİ-Yalova-2002)

Yemeklere lezzet ve tat vermesi bakımından vazgeçilemeyen bir sebze olan soğan, metabolizma düzenleyici ve mikrobik hastalıklara karşı bağışıklık sistemini düzenleyici etkileri ile önemli bir tıbbi bitkidir.

YETİŐTİRME İSTEKLERİ

Soğan yetiştiriciliğinde sıcaklık ve gün uzunluğu iki önemli faktördür. Soğan sıcağa karşı toleranslı bir sebze olmasına karşılık, iklimi serin olan yerlerde daha verimlidir. Bu dönemde ortalama sıcaklık isteği 12-13 °C'dir. Soğan, baş bağlamaya başladıktan sonra daha yüksek sıcaklığa ihtiyaç duyar. Bu dönemdeki sıcaklık isteği 18-20 °C olan soğanın başların olgunlaşması aşamasında istemiş olduğu optimum sıcaklık 23-27 °C'ye yükselir. Başın gelişmesi için gerekli olan diğer bir iklim faktörü gün uzunluğudur. Baş oluşumu aşamasında kısa gün çeşitleri 8-10, orta gün çeşitleri 10-12 ve uzun gün çeşitleri ise 13-15 saat gün uzunluğu ister.

TOPRAK İSTEĞİ VE GÜBRELEME

Soğan ekilecek tarla, sonbaharda bir ya da iki defa orta derinlikte sürölüp kesekli olarak bırakılmalıdır. Ekim mevsiminde, toprak tava geldiği zaman diskaro ve tırmık geçirilerek, kışın yağış ve donlarıyla dağılan kesekler düzlenmeli ve ekim yapılmalıdır. Sonbahar ekimine uygun olan kısa gün soğanları için toprak işleme daha önce yapılmalıdır. Soğan üretiminde çiftlik gübresi bir önceki ürüne verilmelidir. Uygulanacak sentetik gübre miktarı toprak analizleri ile belirlenmelidir. Önerilen azottun yarısı ile fosfor ve potasyumun tamamı ekim öncesi 8-10 cm derinliğe uygulanmalıdır. Kalan azot ise bitkinin 8-10 yapraklı olduğu dönemde verilmelidir. Azotlu gübre olarak sülfatlı olanlar tercih edilmelidir.

YETİŐTİRİCİLİK

Soğan üretimi, 3 farklı metotla yapılır. Bunlar; doğrudan tohum ekimi, arpacık (kısa, güğer) ile üretim ve fide ile üretimdir. Fide ile üretim pahalı olduğu için pek kullanılmaz. Tohumla doğrudan baş soğan üretiminde çeşit seçimi oldukça önemlidir. Ekim zamanı; çeşidin kısa gün, orta gün ya da uzun gün çeşidi olup olmadığına göre değişir. Kısa gün soğan çeşitleri için en uygun tohum ekim zamanı; 10 Eylül-10 Ekim tarihleridir. Orta gün ve uzun gün soğan çeşitlerinde tohum ekim zamanı ise Ocak-Mart aylarıdır. Tohum ekiminde mibzer kullanılmalıdır. Elle serpmeye yöntemi ile ekim yapıldığında birim alana gerekli olan tohum miktarı 1-1.5 kg iken pinomatik mibzer kullanımında ise 350-500 g'dır. Tohum ekim derinliği 1-1.5 cm olmalıdır. Ekim mesafeleri, sıra arası 15-20 cm ve sıra üzeri 5-8 cm bırakılmalıdır. Direk tohumdan baş bağlayan çeşitlerde bir yıl içerisinde baş soğan üretimi gerçekleştirilebilir iken, arpacık ile üretilen çeşitlerde bu süreç iki yıldır. Arpacık üretimi için seçilen toprak bu işe uygun olmalı, tohum ekiminden 3-4 ay önce 15-20 cm derinliğinde işlenmelidir. Arpacık üretimi amacıyla genellikle 120 cm genişliğinde tahtalar hazırlanır. Tahtalar arası mesafe ise 40 cm olmalıdır. şubat-Mart aylarında tohum ekimi yapılır. Tohumlar ya dikkatlice elle serpilir ya da çiziyeye ekilir. Çiziler arası 5-6 cm mesafe bırakılmalıdır. Dekara gerekli olan tohum miktarı 2-3 kg'dır. Tohum ekiminden 5-6 ay sonra arpacıklar hasat edilir. Hasat zamanı, yaprakların sararmasından anlaşılır. Hasat, kuru havada yapılır ve toplanan arpacıklar 2-3 gün kurutularak uygun şartlarda depolanırlar. Bir dekar alandan uygun şartlarda 1-1.5 ton arpacık elde edilir. Arpacık ile üretimde en uygun mesafe sıra arası 25 cm ve sıra üzeri 10-12 cm'dir. Baş soğan üretiminde kullanılacak arpacıklar 1.0-1.8 cm çapında olmalıdır. Dekara gerekli olan arpacık miktarı 35-40 kg'dır. Soğan yetiştiriciliği, ticari olarak geniş alanlarda

yapılıyor ise; yabancıot kontrolünün herbisitler ile yapılması ekonomik olmaktadır. Ancak, herbisit uygulamasının yapılacağı bitki gelişim aşamalarına dikkat edilmelidir. Herbisitler önerilen dozlarda kullanılmalı ve toprakta kalıntı bırakmayanlar tercih edilmelidir.

HASAT

Hasat zamanının tespiti, en pratik olarak, bitkilerin toprak üstü aksamalarının üçte ikisinin kurumuş olması ve tarladaki bitkilerin %80'inin bu duruma gelmesi ile anlaşılır. Hasat, küçük üretim alanlarında elle yapılır. Büyük işletmelerde ise, bu amaç için geliştirilmiş olan makinalardan yararlanır. Hasat edilen soğanlar ya tarlada ya da kurutma odalarında kurutulur. Tarlada 3-4 gün kurutulan soğanlar gölge yerlere alınarak burada kurutma işlemine devam edilir. Kurutma odalarında, yığın yüksekliği 30 cm'yi geçmemeli ve sık sık havalandırma yapılmalıdır.